

MEVLANA'DAN SIRLI HİKÂYELER

DERLEYEN: METİN CELÂL

SIR
TUTABİLİR
MISIN?

CARPE
DIEM

Mevlana'dan Sırlı Hikâyeler

Derleyen: Metin Celâl
Yayın Yönetmeni: Sibel Talay
Kapak Tasarımı: Ravza Kızıltuğ
Mizanpaj: Tamer Turp

Carpe Diem Kitap

Yayın No: 192
Temel Eser / Öykü
1. Baskı, İstanbul, Mayıs 2009
8. Baskı, İstanbul, Eylül 2017
Yayıncılık Sertifika No: 12366

ISBN:

ISBN: 978-605-144-156-6

Lacivert Yayıncılık San. ve Tic. Ltd. Şti.
Cağaloğlu, Alemdar Mahallesi,
Alayköşkü Caddesi, No:5 Fatih / İstanbul
0212 511 24 24
kitap@carpediemkitap.com

carpediemkitap.com
facebook.com/carpediemkitap
instagram/carpediemkitap
twitter.com/carpediem_kitap

Baskı ve Cilt:
Sistem Matbaacılık
Yılanlı Ayazma Sok. No: 8
Davutpaşa-Topkapı/İstanbul
Telefon: (0212) 482 11 01
Matbaa Sertifika No:16086

© Bu kitabın tüm yayın hakları, anlaşmalı olarak
Carpe Diem Kitap, Lacivert Yayıncılık
San. ve Tic. Ltd. Şirketi'ne aittir.
İzinsiz yayılamaz. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

*Bir katre olma,
kendini deniz haline getir.
Madem ki denizi özliyorsun,
katreligi yok et gitsin!*

Dünyanın en büyük şairlerinden ve düşünürlerinden olan Mevlana Celâleddin Rumi, 30 Eylül 1207'de şimdi Afganistan sınırları içinde bulunan, o zaman Harzemşahların yönetimindeki Belh şehrinde doğdu.

Bilginler Sultanı namıyla anılan babası Bahaeddin Veled ile birlikte, yaklaşmakta olan Moğol istilası nedeniyle Belh'ten ayrılıp Hicaz ve Şam yoluyla Anadolu'ya geldiler. Malatya, Erzincan ve Larende'de kaldıktan sonra Konya'ya yerleştiler.

Selçuklu Sultanı Alaeddin Keykubat tarafından iyi karşılanan Bahaeddin Veled, Konya'da vaazlar vermeye başladı. Dini bilgisiyle hem devlet yöneticilerinin hem de halkın sevgisini kazandı. İki yıl sonra, ölen babasının yerini Mevlana aldı.

Mevlana ilk dini ve felsefi bilgileri babasından öğrenmişti. Daha sonra babasının öğrencisi olan Seyyid Burhaneddin Tirmizi'den dersler aldı.

Konya'ya uğrayan Şemsi Tebrizi ile dost oldu. Şems'in etkisi ile kendini tamamen tasavvufa verdi.

Mevlana'nın bütün zamanını Şems'le geçirmesi öğrencilerinin önce Şems'i kıskanmalarına, sonra düşmanlık duymalarına yol açtı.

Şemsi Tebrizi bir gün ansızın Konya'yı terk etti. Bu olaya çok üzülen Mevlana, oğlu Sultan Veled'i, Şems'i bulması için Şam'a yolladı.

Israrlara dayanamayan Şems, tekrar Konya'ya döndüyse de bir süre sonra geri dönmemek üzere kayboldu. Bu olaylara çok üzülen Mevlana kendini şiire verdi, en önemli eserlerini, şiirlerinden oluşan *Divan-ı Kebir* ve *Mesnevî*'yi bu dönemde yazdı. 1273'de *Mesnevî*'yi bitirdi.

MESNEVİ

Mesnevi, klasik edebiyatta şiir biçimlerinden birine verilen addır.

Divan şairleri bu türü, uzun manzum öyküler anlatmak, dini, tasavvufi, ahlaki, öğretici eserler ortaya koymak için kullanmışlar.

Mesneviler uzun şiir biçiminde yazılırlar. Beyitlerden oluşurlar.

Her beyit kendi içinde uyaklıdır ama diğer beyitlerle uyaklı olması gerekmez.

Türk edebiyatının ilk siyasetnamesi olan *Kutadgu Bilig*, aşk öykülerinin anlatıldığı *Leyla ile Mecnun* gibi eserler, tasavvufi öyküler anlatan *Hüsni Aşk*, *Mevlid*, manzum sözlükler, şehirleri öven, özelliklerini belirten şehrengizler mesnevi biçiminde yazılmıştır.

Mesnevi, roman ve öykü türlerinin bulunmadığı divan edebiyatında anlatı gereksinmesini karşılamak için kullanılan tür olmuştur.

Mevlana, *Mesnevi*'sinde insanın olgunluğa ulaşmasını amaç edinmiş, gerçeğe, aşka sevgiyle ulaşabileceğini anlatmıştır. Olaylara boyun eğmek, miskinçe yaşamak, çalışmadan geçinmek onun karşı çıktığı yaşam biçimleridir. Kavgayı, savaşı, insan ilişkilerini, zulmü, adaleti, din ile dünyayı, yaşama ölümü konu edinir. Yaşadığı dönemdeki insan hayatlarını anlatır. Onlardan gelecek için dersler çıkarır. İnsanların birbirlerini sevmelerini öğütler...

Mesnevi, yaklaşık yirmi altı bin beyitten ve toplam altı ciltten oluşur. Yazıldığı dönemden itibaren başta Doğu edebiyatı olmak üzere tüm dünya edebiyatını etkilemiştir. Türk edebiyatına da etkileri büyüktür.

Mesnevi, dünyanın birçok diline çevrilmiştir. Hakında birçok eserler yazılmış, yorumlar yapılmıştır. Yedi yüz yıldır okunmakta ve hâlâ büyük ilgi görmektedir...

Yoksulluktaki SİR

Evsiz barksız, kimsesiz biri vardı. Zindanda kalmıştı. Bir bahane bulup zindandakilerin yiyeceklerini verdi. Agözlülüęü yüzünden halkın gönlüne Kafdağı gibi ağır gelmekteydi.

Kimsenin bir lokma ekmek yemeye hakkı yoktu. Çünkü hemen ucundan tutup kapardı. Adamlığı ayaklar altına almıştı, onun yüzünden zindan cehenneme dönmüştü.

Zindandakiler kadı efendinin anlayışlı yardımcısına onu şikâyet ettiler. Kadıya selam götürmesini, bu aşağlık adamın yaptıklarını anlatmasını istediler.

“Sinek gibi her yemeğe konar, kötü huyu nedeniyle çağrılmadan gelir, selam vermeden oturur. Altmış kişinin yiyeceği bile ona az gelir. Ne söylersen söyle sağır gibi davranır, duymaz. Çeřitli hilelerle sofraya oturup yemeğe başladı mı zindandakilere bir lokma bile kalmaz. Ya bu adam zindandan gitsin ya da vakıftan ona ayrı yemek, ayrı para verilsin” dediler.

Yardımcısı kadıya gitti şikâyetleri anlattı. Kadı adamı çağırdı, tanıdıklarından da soruşturdu. Halkın şikâyetlerinin hepsinin doğru olduğunu anladı.

Kadı, “Git bu zindandan” dedi, “Evin neredeyse orada otur.”

Adam, “Benim evim bu zindan” dedi, “Beni bu zindandan atarsan yoksulluktan ölürüm.”

Kadı, “Yoksul olduğunu kanıtla” dedi.

Adam da, “İşte bu zindandakilerin hepsi tanık” diye cevap verdi.

Kadı, “Onların tanıklığı nasıl kabul edilebilir. Hepsi senden kurtulmak istiyor, bu nedenle doğru olmayan bir tanıklıkta bulunabilirler.” dedi.

Mahkemede bulunanların hepsi “Biz onun kötülüğüne de yoksulluğuna da tanışız” dediler.

Kadı kime sorduysa adamın iflas etmiş, parasız pulsuz olduğunu söyledi.

Kadı dedi ki: “Bu adam iflas etmiştir, parasız pul-suzdur diye şehri gezdirin, herkes duysun. Tellallar her yerde onun parasızlık davulunu çalsın. Kimse veresiye bir şey satmasın ona, kimse bir kuruş bile borç vermesin. Birisi oyununa gelir de sonra dava için buraya getirirse, onu artık zindana atmam. Bence yoksulluğu, parasız pulsuzluğu anlaşıldı.”

Sonra odun satan bir Kürtün devesini getirdiler. Zavallı Kürt feryat etti, sabahtan akşama kadar söylendi ama fayda etmedi. Adamı deveye bindirdiler, deve sahibi de peşine düştü. Mahalle mahalle dolaştırdılar, onu bütün

şehre tanıttılar. “Bu iflas etmiştir, parasız pulsuzdur. Kimse bir kuruş bile borç vermesin” dediler.

Adam, akşam deveden inince Kürt, “Sabahtan beri deveme bindin, arpadan vazgeçtim bari bir avuç saman ver” dedi.

Adam, “Şimdiye kadar niye dolaştık? Aklın nerede? Yoksulluğumu duymayan kalmadı. Bir sen mi duymadın? Kulağın boş umutla dolmuş. Zaten açgözlülük, hırs insanı sağır eder, kör eder” dedi.

Bir adam, odasında hırsız görüp kovalamaya başladı. Birkaç kere peşinden dolaştı, yorgunluktan iyice terledi. Nihayet son saldırıda hırsıza yaklaştı. Bir sıçrasa tutacaktı.

Biri, “Buraya gel. Buradaki bela belirtisini gör! Çabuk ol işinin ustası, çabuk gel de buradaki durumu gör” diye bağırdı.

Adam, “Herhalde orada da bir hırsız var, hemen gitmezsem başıma bela kesilecek, çoluğuma çocuğuma el uzatacak. O zaman bu hırsız yakalamamın ne faydası olur? Bu adam, iyilik edip beni çağırıyor. Hemen gitmezsem herhalde başıma bir dert gelecek” dedi.

O iyi insana güvenerek hırsızı bıraktı, yola düzüldü.

“İyi dost ne var? Böyle kimin elinden feryat ediyorsun?” dedi.

Adam, “Hırsızın ayak izine bak. Hırsız çalacağını çalıp bu tarafa gitmiş. İşte o namussuz hırsızın ayak izi. Yürü, bu izi izle, ardından koş!” dedi.

Adam, “Ey ahmak, sen ne söylüyorsun? Ben onu tutmuşum. Sen bağırınca hırsız bırakıttım. Sen eşekmişsin, seni adam sandım. Bu ne saçma boş laf? Ben kendisini tutmuşum, ayak izini ne yapayım?” dedi.

Öbürü, “Ben ayak izini gösteriyorum. Bunlar ayak izleri, ben gerçeği biliyorum” dedi.

Adam, “Sen ya düzenbazsın, ya ahmak” dedi, “Belki de hırsızın ta kendisisin de işi biliyorsun. Ben düşmanımı çeke çeke yakalamak üzereydim. Ayak izi deyip sen kurtardın onu.”

*Sıfatlarla perdelenmiş olan kişi, ancak sıfat görür.
Sıfatlarda kalan kişiyi kaybeder.*

İhtiyarın biri, bir doktora “Dimağım yorgun, aklım yerinde değil” dedi.

Doktor dedi ki: “O akıl zayıflığı ihtiyarlıktandır.”

İhtiyar, “Gözüm de kararıyor” dedi.

“Koca ihtiyar, ihtiyarlıktandır.”

“Sırtım çok ağrıyor.”

“A zayıf ihtiyar, kocamışsın!”

“Ne yiyorsam hazmedemiyorum.”

“Mide zayıflığı da ihtiyarlıktandır.”

“Nefes alırken sıkıntı çekiyorum, nefes darlığım var

“Evet, nefes darlığı da ihtiyarlıktandır. İhtiyarlayınca insanda yüzlerce hastalık çıkar.”

İhtiyar kızdı, “Bire ahmak, sözün hep bu mu, sen doktorluktan yalnız bunu mu öğrendin? A çatlak herif! Rab her derde bir derman verdi, bunu bilemiyor musun? Bilgin de kıt, aklın da. Ayağın kısa olduğundan yeryüzünde kalakalmışsın” dedi.

Doktor, “Ey altmışını aşmış adam, bu kızgınlık, bu hiddet de ihtiyarlıktan!” diye cevap verdi, “Vücudun bütün organları zayıflar, yıpranır, sabır da azalır. İki çift söze bile dayanamaz, haykırır. Bir yudum su bile içemez, çıkarıverir!”

Ancak hak âşığı olan ihtiyar bundan hariçtir. O tertemiz bir yaşayışa sahiptir. Görüntüde ihtiyardır ama gerçekte gençtir.

Davul Sesindeki
SİR

Hırsızlığa alışmış biri, bir gece bir duvarın dibini delmekteydi.

Ev sahibi hastaydı, yarı uyur yarı uyanık yavaş yavaş bir tak tak sesi duydu.

Dama çıkıp aşağıya eğildi, hırsız görüp, “Ne yapıyorsun? Hayrola gece yarısı ne ediyorsun, kimsin sen?” diye sordu.

Hırsız, “Davulcuyum” diye cevap verdi.

Adam “Peki, burada ne yapıyorsun?” deyince, hırsız “Davul çalışıyorum” dedi.

Ev sahibi dedi ki: “Be adam, davul sesi hani?”

Hırsız “Sesini yarın duyarsın. Eyvahlar olsun dediğin zaman kulağına gelir!” dedi.

Bir delikanlı Musa'ya, "Hayvanların dillerini öğret bana. Hayvanların sözlerini duyayım da dinime ait işlerde ibret alayım onlardan. Çünkü Ademoğullarının bütün sözleri suya, ekmeğe, şana, şerefe ait... Belki hayvanların bu dünyadan göçme zamanındaki tedbirleri, bu tedbirler yüzünden başka bir dertleri vardır!" dedi.

Musa, "Vazgeç bu hevesten. Çünkü pek çok tehlikesi var" dedi, "İbret almayı, uyanmayı Mevla'dan dile. Kiptaptan, sözden, harften, duraktan değil!"

Musa hayır dedikçe genç üstüne düştü. Zaten insan, bir şeyden mahrum edildi mi, o şeyin üstüne düşer!

Musa, "Rabbim" dedi, "Taşlanmış şeytan, bu saf adamı aldatıyor mu yoksa? Öğretsem zarara uğrayacak, öğretmesem gönlüne kötü düşünceler gelecek."

Rab, "Ey Musa, öğret. Çünkü biz, keremimizden hiçbir duayı asla reddetmeyiz" dedi.

Musa, "Rabbim, sonra pişman olacak" dedi, "Elini dişleyecek, elbiselerini yırtacak."

Rab, Musa'ya "Ey Musa, sen onun dileğini ver, elini aç, dilediğini yapsın!" dedi, "Dileğini yapmak kulluğun tuzudur, lezzetidir. Yoksa bu gökyüzü de dönüp duruyor ama isteğiyle değil. Ama dönüşünden dolayı ne bir sevaba girer ne bir günaha. Çünkü hesap vakti gelince dilekle, istekle yapılan işe bakılır!"

Musa, yine de gence acıdı, ona öğüt verdi:

"İsteğin şey, seni mahcup eder, yüzünü sarartır. Gel, bu sevdadan vazgeç. Allah'tan kork. Şeytan, seni aldatmış, o sana ders vermiş!"

Genç, "Hiç olmazsa kapı dibinde yatan köpekle kümes hayvanlarının dillerini öğret" dedi.

Musa, "Peki," dedi, "Bu ikisinin dillerini anlayacaksın, yürü git!"

Genç, sabah erkenden, bakalım sahiden dillerini öğrendim mi, anlayacak mıyım diye kapının eşiğine geldi. Hizmetçi kadın sofraya bezini silerken bir lokmacık bayat ekmek düştü. Horoz hemen ekmek parçasını kaptı.

Köpek, "Hadi git. Sen, bize zulmettin" dedi, "Sen buğday da yiyebilirsin, arpa, darı, mısır gibi başka şeyler de. Oysa ben bunları yiyemem. Böyle olduğu halde benim kismetim olan şu bir parçacık ekmeği bile kapıyorsun!"

Bu sözü duyan horoz, "Merak etme, Allah sana buna karşılık başka şeyler verir. Bu ev sahibinin atı sakatlanacak, yarın sabah et yiyip adamakıllı doycaksın, kederlenme. Atın ölümü, köpeklere bir bayram olacak. Çalışıp çabalamadan bir hayli yiyecek elde edeceksiniz" dedi.

Genç, bu sözü duyunca hemen atı sattı. Horozun dediği çıkmadı, köpeğe mahcup oldu.